

KÚRIA

Bfv.II.1519/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év március hó 3. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rágalmazás vétsége és más bűncselekmény miatt **I. rendű terhelt** ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Keszthelyi Járásbíróság 3.B.244/2014/6. számú ítéletét és a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.227/2015/4. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A **magánvádoló** magánvádja alapján eljáró Keszthelyi Járásbíróság a 2014. november 28. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 3.B.244/2014/6. számú ítéletével **I. rendű** terheltet bűnösnek mondta ki rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) bekezdés b) pont]. Ezért őt - halmazati büntetésül - 80 napi tétel, napi tételenként 1.000.- forint, összesen 80.000.- forint pénzbüntetésre ítélte, a pénzbüntetés megfizetésére részletfizetést engedélyezett, valamint rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.

A terhelt fellebbezése alapján másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a 2015. június 30. napján tartott nyilvános ülésen

meghozott és kihirdetett Bf.227/2015/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt elsődlegesen bűncselekmény hiányában történő felmentés, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása végett.

A terhelt felülvizsgálati indítványának indokai szerint:

1. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy hatályon kívül helyezést eredményező eljárási hibát követtek el az eljáró bíróságok, mivel a 2014. november 28. napján kihirdetett elsőfokú ítéletet csak 2015. június 1. napján kapta kézhez, míg a másodfokú bíróság 2015. június 30. napjára szóló idézését 2015. június 23. napján vette át. Így nem volt elegendő ideje védővel való egyeztetésre, bírósági iratok beszerzésére. Védekezését ellehetetlenítette az is, hogy a neki megküldött, másodfokú nyilvános ülésre szóló idézésen azt is feltüntették, hogy a magánvádló fellebbezést nyújtott be, illetve utaltak arra, hogy a Zala Megyei Főügyészség indítványát mellékeltek, ilyen okiratok azonban ténylegesen nem léteztek. A tárgyaláson (helyesen: nyilvános ülésen) ragaszkodott védő jelenlétéhez, azonban ezt számára az eljáró másodfokú bíróság nem biztosította, kérelme ellenére a nyilvános ülést nem halasztotta el. Ezzel a fegyverek egyenlőségének elve és a tisztességes eljáráshoz való joga sérült.

2. A terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény, ezért bűnösségének megállapítására ez okból törvénysértően került sor, mivel az általa közöltek nem valósítanak meg sem rágalmozást sem becsületsértést.

2/a. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatára, amely a közszereplő tekintetében a való tények feltárását - még ha alkalmas is e személyek társadalmi megbecsülésének csorbítására - minden esetben közérdekűnek kell tekinteni. Álláspontja szerint a magánvádló mint újságíró (és mint a ... állatmenhely sajtóreferense) egyértelműen közszereplőnek minősül.

Kifejtette azt is, hogy amennyiben a közösségben valakinek olyan információ kerül a birtokába, ami a közösségben közszereplői tevékenységet folytató személy rejtett vagy titkolt múltját tárja fel, alapvető erkölcsi felelőssége a közösség tudomására hozni, hogy a közszereplő megítélése „objektívebbé” váljék. Így az eljáró bíróságok a szabad véleménynyilvánítás jogát téves jogértelmezéssel korlátozták.

2/b. Állította azt is, hogy a magánvádló a ... internetes újságban a saját korábbi elítélését nyilvánosságra hozta.

2/c. A becsületsértés vétsége vonatkozásában vitatta, hogy a „seggfej” és „gyökér” kifejezések gyalázkodó vagy becsmérő jellegűek lennének. Álláspontja szerint vizsgálni kell, hogy a szavak milyen kontextusban használhatók. Az internetes Népszótár szerint a „seggfej” szó jelentése „okos”, „duplafejű”, míg a „gyökér” szó jelentése „vamzer”. Ő pedig ezen jelentésekre gondolt, amikor a szavakat leírta. Emellett a magánvádló neki személyesen nem jelezte, hogy sérelmesnek tartja e szavak használatát.

2/d. Utalt arra is, hogy - lényegében azonos tartalmú, jó hírnév sérelme miatti eljárásban - a magánvádló mint felperes keresetét a polgári bíróság elutasította.

2/e. Idézte továbbá a magánvádló által az interneten tett hozzászólásokat, amelyek - véleménye szerint - megbotránkoztatóak.

A terhelt indítványa a Be. 416. § (1) bekezdése a) és c) pontján, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdésének II/d) pontján alapul.

A magánvádló a terhelt felülvizsgálati indítványára észrevételt tett. E szerint a terhelt az elsőfokú eljárás során védő kirendelését nem kérte. Érdemben a magánvádló arra hivatkozott, hogy külsős újságíróként tevékenykedett, nem pedig fő- vagy másodállásban. Politikai tevékenységet nem végzett, politikai témájú írása sem volt, nem tagja pártnak sem. Álláspontja továbbra is az, hogy nem közszereplő. Mindezek alapján a felülvizsgálati indítvány elutasítását indítványozta.

III. A Kúria a terhelt felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak, részben pedig törvényben kizárt.

A magánvádló által indítványozott elutasításnak nem volt helye, mivel a felülvizsgálati indítvány a törvényben (a Be. 416. § (1) bekezdésében) meghatározott felülvizsgálati okokra hivatkozott, és az más okból sem volt a törvényben kizárt. Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítvány tartalmát érdemben vizsgálta.

I.

A Kúria elsődlegesen a magánvádló védő jelenlétével kapcsolatos kifogását vizsgálta. Ez ún. feltétlen eljárási szabálysértés lehet, amely a marasztaló jogerős ügydöntő határozat kötelező hatályon kívül helyezését, és az eljárás megismétlését vonhatná maga után. Jelen esetben azonban ilyen eljárási szabálysértés nem valósult meg.

Az ügy tárgyra vagy más okra figyelemmel az eljárásban védő részvétele nem volt kötelező (Be. 46. §, Be. 246. § (1) és (2) bekezdés).

Az elsőfokú bírósági eljárás jegyzőkönyvei szerint - ahogy arra a magánvádló is utalt az ellenkérelmében - a terhelt védő kirendelését nem kérte. A másodfokú nyilvános ülés szabályai a másodfokú tárgyalás szabályaival egyezők (Be. 362. § (1) bek., Be. 366. §). A nyilvános ülésen a

kötelező védelem esetét kivéve a védő részvétele nem kötelező, erre az eljárási cselekményre a bíróság a védőt idézés helyett csak értesíti (Be. 361. § (4) bekezdés). A nyilvános ülés jegyzőkönyvének tanúsága szerint a terhelt védő kirendelését nem kérte.

Megjegyzzi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság ún. relatív eljárási szabályt sem sértett, mivel a terhelt részére a nyilvános ülésre vonatkozó idézés szabályszerűen kézbesítésre került. A törvény nyilvános ülés esetén nem írja elő kötelező tárgyalási időköz megtartását (ahogy tárgyalás esetén ez 5 nap – Be. 364. § (2) bekezdés). Megjegyzendő az is, hogy a terhelt számára ezt is meghaladó, összesen 7 nap állt rendelkezésére a nyilvános ülésig.

Az, hogy a terhelt idézése – adminisztratív hiba folytán – tévesen tartalmazta a magánvádló fellebbezésére, és a főügyészség átiratára történt utalást, a terhelt védekezési jogát közvetve sem érintette, mivel ezen beadványok hiánya további felkészülést nem igényelt.

2. A terhelt szerint bűncselekmény elkövetésének hiányában a bűnösségének megállapítása ugyancsak törvényt sértő.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog megsértése miatt került sor.

A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, Be. 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Az alapügyben megállapított irányadó tényállás (elsőfokú ítélet 2-3. oldal I-III.) lényege – azzal a kiegészítéssel, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2., BH 2006.392., BH 2013.237.) – a következő:

A terhelt 2013. november 12. napján a Facebook internetes közösségi portálon a ... javítóintézeti beruházással kapcsolatban a ... újságban írt cikkekre az alábbi bejegyzést írta:

„A cikk írója egy bizonyos **magánvádló** alias ..., aki mint tudjuk maga is börtöntöltelékként múlatta az idejét egy jó ideig, ismereteim szerint gyerekek kirablása okán. Hát cseresznyés már idáig csusszant, hogy csak ilyen bértollnokot tudott találni?”

Majd a bejegyzéshez írt kommentjeiben a magánvádlót újfent „börtöntölteléknek” nevezte, illetve olyannak, aki „ennek a

jellemtelen cseresznyés kutyájának szegődött”.

2014. október 26. napján, a Facebook internetes közösségi portálon ... egy a magánvádlóról szóló, ... által készített riportot posztolt, amelyhez **I. rendű** terhelt az alábbi kommenteket fűzte:

„Majd város 1-en a bíróságon kommentelem ennek a gyökérnek, hogy mi a véleményem róla!”

„Gondold el seggfej barátunknak mennyi a papírja otthon!”

A magánvádló részben újságíróként tevékenykedett (elsőfokú ítélet jogi indokolása, 4. oldal 1. bekezdés).

A felülvizsgálati indítvány részben a fentiektől eltérő (bővebb) tényállás megállapítását célozta, illetve érvelését olyan tényekre alapozta, amelyek az irányadó tényállásban nem szerepelnek (2/b., 2/d. és 2/e. pontok), így az indítvány ebben a részében a törvényben kizárt.

A Kúria, az eljáró bíróságokéval egyező álláspontja szerint mind a rágalmazás, mind a becsületsértés törvényi tényállási elemei megvalósultak a tényállásban rögzített kijelentésekkel.

A rágalmazás és a becsületsértés védett jogi tárgya azonos: az emberi becsület. Így elsőként annak tisztázása volt szükséges, hogy a terhelt kijelentései becsület megsértésre objektíve alkalmasak voltak-e.

A rágalmazás vétségét az követi el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényről állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, és súlyosabban büntetendő, ha a rágalmazást aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt vagy jelentős érdeksérelmet okozva követik el (Btk. 226. § (1) és (2) bek.).

A rágalmazás esetein kívül becsületsértést követ el, aki mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el (Btk. 227. § (1) bek.).

A becsület, mint büntetőjogi védelemben részesülő jogi tárgy, két elemből tevődik össze: egyrészt a társadalmi megbecsülésből, másrészt az emberi méltóságból. A társadalmi megbecsülés az emberről, egyéni sajátosságairól, egyéni tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult

társadalmi értékítéletet jelenti. Az emberi méltóság az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy olyan elbírálásban részesítsék, amely a társadalomban kialakult érintkezési formák legalább minimális követelményeinek megfelel (BH 1999.9.).

A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti. Nem a sértett szubjektív értékítélete, egyéni megítélése, érzelmi beállítottsága, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hanem annak van meghatározó jelentősége, hogy a tényállítás az objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmas-e a becsület csorbítására (BH 2001.462., BH 2011.462.).

A két bűncselekmény között alapvetően az a különbség, hogy amíg a rágalmozást csak tény állításával (híresztelésével, tényre közvetlenül utaló kifejezés használatával) lehet elkövetni, addig a becsületsértés becsület csorbítására alkalmas kifejezés használatával (egyéb cselekmény elkövetésével) is elkövethető.

A 2013. november 12-i bejegyzéssel kapcsolatos állítás kétségtelenül tényállítás, amely súlyos bűncselekmény elkövetőjeként (szabadságvesztésre ítéltként) utal a magánvádlóra. A Kúria több határozatában rámutatott, hogy annak az állítása, hogy valaki egy bűncselekménynek akár csak a részese is volt, becsületsértő (legutóbb: EBH 2014.B.16., BH 2015.323.).

Egy tényállítás becsületsértő mivolta független az állítás valóságtartalmától. Vagyis a kijelentés („börtöntöltelék”, „gyerekek kirablása okán”) attól függetlenül alkalmas a becsület csorbítására, hogy a magánvádlót valóban elítélték ilyen cselekmény miatt vagy sem, illetve az elítélése óta mennyi idő telt el. Így téves a másodfokú bíróság azon érvelése is, amely szerint a magánvádlónak ezért nem róható fel a büntetett előélete, mert már mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól a Btk. 98. § (2) bekezdése alapján, és a bűncselekmény adatait a bűnügyi nyilvántartásból is törölték (másodfokú ítélet 2. oldal utolsó bekezdés).

A 2014. november 26-i kijelentések szintén alkalmasak az emberi méltóság, becsület sértésére. A magánvádló azokat ezzel a céllal is használta.

A fent már hivatkozottak szerint az általános társadalmi felfogás szerint kell megítélni egy-egy kijelentés becsületsértésre alkalmasságát. Ennek megítélésénél pedig a szavak általános, köznapi jelentéséből kell kiindulni, amennyiben a szövegkörnyezetből más nem következik. Az irányadó tényállásban szereplő „seggfej” és „gyökér” mint személyt jellemző kitételek egyértelműen lealacsonyító jellegűek. A tényállás pedig nem

tartalmaz arra való utalást, szövegrészletet, hogy a magánvádló e kijelentései a köznapitól eltérő (a felülvizsgálati indítványban felhozott „népszótár” szerinti, 2/c. pont) jelentést hordoztak volna az adott esetben.

E tényállítások, kifejezések tehát meghaladják a mindenkit megillető véleménynyilvánítás, nyilvános bírálat, kritika szabadságának határát.

Magyarország Alaptörvénye mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát (Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés), ugyanakkor ugyanitt rögzíti azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére (Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés).

A jogalkalmazó bíróság feladata annak eldöntése, hogy az adott körülmények között, az adott személlyel szemben tett kijelentések még a véleménynyilvánítás határain belül maradtak, vagy azon túllépve, a sértett – szintén alkotmányosan védett – emberi méltósághoz való jogát indokolatlanul sértették.

Kétségtelen, hogy ezen kritika határai közszereplők esetében tágabbak, mint más személyek esetében. A terhelt is arra hivatkozott, hogy magánvádló közszereplő (2/a. pont). A magánvádló azonban – ahogy az eljáró bíróságok erre helyesen utaltak – nem minősül közszereplőnek e büntető szabályok alkalmazása szempontjából, az alábbiak szerint.

Az elhatárolást nehezíti, hogy a közszereplő fogalmát – speciális, büntetőjogi értelemben – jogszabály nem határozza meg. A fogalom nem azonosítható a polgári jogban ismert ún. nyilvános közszerepléssel, illetve közéleti szerepléssel (Ptk. 2:48. § (2) bekezdés), de a 2003. évi III. törvény (ún. ügynöktörvény) 1. § (2) bekezdés 13. pontjában foglalt fogalom-meghatározással sem.

/Az Alaptörvény egy átmeneti rendelkezése a közszereplők egy részhalmazát adta meg, amikor a „kommunista diktatúra hatalombirtokosait” közszereplőnek minősítette (Alaptörvény átmeneti rendelkezései 4. cikk). Ezen törvényhelyet is azonban az Alkotmánybíróság 45/2012. (XII. 29.) AB határozatával – a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal – megsemmisítette)./

Mind a támadott ítéletek mind a terhelt felülvizsgálati indítványa idézi az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatát, amely hosszú ideje iránytűje a jogalkalmazásnak a közszereplőket ért hasonló sérelmek esetén. Az idézett határozat alapvetően a hatóság vagy a hivatalos személy becsületének vagy jó hírnevének büntetőjogi védelme körében mozgott, azonban iránymutatást adott

arra vonatkozóan, hogy ki tekinthető olyan közszereplőnek, akivel szemben a véleménynyilvánítás szabadsága szélesebb. Az Alkotmánybíróság e határozatában közszereplőnek alapvetően a közhatalmat gyakorló személyeket, valamint a közszereplő politikusokat tekintette.

A becsületsértő kijelentések tekintetében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája - még ha az becsületsértő értékítéletek formájában történik is - a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető alanyi joga, amely a demokrácia lényegi eleme. A demokrácia intézményrendszerének kiépülése és megszilárdulása idején - amikor még nem gyökeresedett meg a közügyek kulturált megvitatása - sincs olyan alkotmányos érdek, amely indokolná az értékítéletek közlésének korlátozását a hatóságok és a hivatalos személyek védelmében. A társadalom békéjének, demokratikus fejlődésének védelme nem igényli a büntetőjogi beavatkozást a hatóságok, hivatalos személyek tevékenységének, működésének olyan kritikájával, negatív megítélésével szemben sem, amely becsületsértő, gyalázkodó kijelentések, magatartások formájában nyilvánul meg.

A tényállítások tekintetében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának (tudatosan hamis közlés) vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta (az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására). Vagyis az egyébként rágalmazást megvalósító magatartások a becsületsértésnél szűkebb védelemben részesülnek, amennyiben a szándékos és - hivatásos véleményformálók, például újságírók esetén - a gondatlan hamis tények közlése alkotmányosan büntethető.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően hozott határozatával (7/2014. (III. 7.) AB határozat) megállapította, hogy az Alaptörvény véleménynyilvánítással foglalkozó részei a korábbi Alkotmányhoz képest kisebb részben eltérő szabályozást jelentenek, azonban ezek teljes egészében megfelelnek az Alkotmánybíróság korábbi Alkotmány alapján hozott határozatainak, így nevesítve a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban is. Más szóval az újabb alkotmányra tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kell módosítania a közszereplők körével és bírálhatóságával kapcsolatos álláspontján

(indokolás [16]-[24]). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság kifejtette azt az álláspontját is, hogy a sajátos mércék (tágabb véleménynyilvánítási jog) alkalmazása szempontjából nem önmagában az érintett személy státuszának, hanem a vélemény közügyekhez kapcsolódó jellegének van meghatározó szerepe (indokolás [30]). A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékitételekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik (indokolás [50]).

A közügyekre vonatkozó hozzászólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét. A személyiségvédelem korlátozottsága tehát nem csupán a hivatásszerűen közszereplést vállalók esetében érvényesülő szabály, hiszen a közügyek vitatása adott esetben - a konkrét társadalmi vita erejéig - annál szélesebb személyi kört érinthet. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azonban a megszólalással érintett személy státuszát sem: a közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok esetében a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máshoz képest szélesebb körben minősül „szükségesnek és arányosnak”. Egyrészt ők a saját döntésük alapján váltak a közügyek másoknál aktívabb alakítóivá, vállalva ezzel az érintett közösség nyilvánossága előtti értékeléseket és bírálatokat is, ezért a közügyek vitatása körében őket érintő vagy minősítő, a személyüket támadó véleménynyilvánításokat nagyobb türelemmel kell tűrniük. Másrészt a közhatalmat gyakorlók és a közszereplő politikusok mindenki másnál szélesebb körben és hatékonyabban tudnak élni a tömegkommunikációs eszközökkel az őket ért támadásokkal szemben. Harmadrészt az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli (indokolás [57]).

Az Alkotmánybíróság ezt követő, a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatával - egyedi ügyben, alkotmányjogi panasz alapján eljárva - ismét kitért a közszereplői minőség értelmezési lehetőségeire. Megerősítette, hogy a közügyekre vonatkozó és a közéletben szerepet vállaló személyek és szervezetek tevékenységét érintő véleménynyilvánítás erősebb alkotmányos védelmet élvez, és így korlátozhatósága szűkebb körben nyerhet alkotmányos igazolást. Ennek megfelelően a közügyek vitatását érintő véleményszabadság korlátozását előíró jogszabályokat megszorítóan szükséges értelmezni. E kiemelt alkotmányos védelem azonban még a közszereplőket támadó bírálat tekintetében sem lehet korlátlan (indokolás [28]).

Nyilvánvaló az, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó vagy sértő

kifejezéseket (indokolás [28]). Vagyis – a korábbi alkotmánybíróági gyakorlathoz képest – hangsúlyozza, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. A véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása (indokolás [40], ezzel egyezően: BH 2016.4. [39]).

Abban a kérdésben, hogy közszereplőnek a politikában (tágabb értelemben a közügyek alakításában) szerepet vállaló személyek, illetve a kormányzat tekintendők, az Európai Emberi Jogi Bíróság (EJEB) gyakorlata is a fenti alkotmánybíróági döntésekhez hasonló (Lingens kontra Ausztria, Castells kontra Spanyolország, Oberschlick kontra Ausztria, Thorgeirson kontra Izland).

Az Alkotmánybíróóság újabb gyakorlatában is megerősítette, hogy a közhatalmat gyakorló személyek és közszereplő politikus esetében lehet alkotmányos indoka annak, hogy az egyébként büntetendő cselekmény a sértett-magánvádló ilyen minőségére tekintettel nem szankcionálható (1/2015. (I.16.) AB határozat indokolás [40]). Az adott esetben az ügyvéd foglalkozású magánvádló – közhatalmi jellegű tevékenység hiányában – nem minősült közszereplőnek.

Az is az EJEB gyakorlatán nyugvó, alkotmányos álláspont, hogy az Európai Emberi Jogi Egyezményben garantált véleménynyilvánítás szabadsága már nem oltalmazza azokat a közléseket, amelyek célja önmagában a másik bántása, megalázása vagy a közügyekkel össze nem függő, öncélú támadása, megsértése [Skalka kontra Lengyelország], idézi: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat [37]).

Az Alkotmánybíróóság előbb idézett határozatában elvi élel fejtette ki azokat a szempontokat, amelyeket a közéleti vitákban használt érvelésre hivatkozással tesznek közzé (az Alkotmánybíróóság maga is kinyilvánította, hogy közéleti kérdéseket érintő véleménynyilvánítási ügyekben eljáró büntetőbíróóságok számára nemcsak az Alkotmánybíróóság jelen határozatának rendelkező része, hanem az indokolásában kibontott elvi jelentőségű alkotmányos mérce alkalmazása is kötelező (indokolás [54]). E szerint a nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges döntenie, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Ezt követően – hasonló szempontok alapján – azt kell eldöntenie, hogy a közlés értéktételnek vagy tényállításnak tekinthető-e (ennek azért van jelentősége, mert az értéktételt megjelenítő vélemények

nagyobb toleranciát követelnek; a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg.

A felülvizsgálattal érintett ügyben az megállapítható volt, hogy a „részben” újságíróként is tevékenykedő magánvádló - közhatalmi, politikai státusz hiányában - nem közszereplőként vett részt a vitában. A közszereplői minőség ugyanis nem bővíthető odáig, hogy a politikai tárgyú ügyekben megszólaló, publikáló, elemző, kommentelő - akár hivatásos - újságíró (politikai elemző, politológus, történész stb.) pusztán e tevékenysége, foglalkozása miatt szűkebb büntetőjogi védelemben részesüljön, mint az „átlagember”.

Az is megállapítható, hogy a terhelt 2013. november 12-i hozzászólása egyértelműen közügy - a ... javítóintézet létesítése - kapcsán kialakult vitában, a magánvádló ezzel kapcsolatos cikkére reagálva hangzott el. Azonban egyrészt a magánvádlót bűnözői színben feltüntető kijelentése a vitában szükségtelen, irreleváns volt (közvetve sem a közügyre vonatkozott, hanem az ügyben szintén egy véleményt kifejező magánvádló személyére), másrészt a magánvádlóra tett ténykijelentés nem csak közvetlenül a személyére, hanem a rá vonatkozó érzékeny személyes adataira utalt (és, mint a valóság bizonyítása során arra fény derült, a valóságnak is csak kisebb részben felelt meg). A terhelt a közügyre vonatkozó érvelés helyett szándékosan és célzatosan a magánvádló lejáratására törekedett akkor, amikor a büntetett előéletre, bűnelkövetésre vonatkozó, becsmérítő tényállítást tett.

Így a terhelt tényyszerű kijelentése a legfontosabb, az adott esetben a véleménynyilvánítási jog elismeréséhez szükséges alkotmányos követelménynek nem felelt meg. A Kúria álláspontja szerint büntetlenséget nem eredményez, amennyiben a tény vagy kijelentés közlője a véleményszabadság örvén más vagy mások emberi méltóságát szükségtelenül sértő, lealacsonyító „véleményt” fogalmaz meg.

Ugyan az irányadó tényállás nem tartalmazza, és így a felülvizsgálati eljárásban szerepe nincs, a terhelti hivatkozás kapcsán megjegyzi a Kúria, hogy a rágalmozás bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs annak jelentősége, ha esetlegesen a sértett maga is nyilvánosságra hozta korábbi elítélésének adatait (2/b. pont). Ennek oka az, hogy akire az becsületsértésre alkalmas adat vonatkozik, maga jogosult a nyilvánosságra hozatalról dönteni (rendelkezési jog), saját maga meghatározva annak módját, idejét és formáját (ezzel nyilvánvalóan ugyanaz az adat teljesen más színben tűnhet fel a nyilvánosság előtt).

Annak a hivatkozásnak (2/c. pont) sincs jelentősége, hogy a magánvádló a terheltnek nem kifogásolta a vele szemben használt kifejezéseket, mivel ilyen kötelezettsége nincs a sértettnek a

feljelentés megtétele előtt.

A 2014. október 26. napján tett kijelentések háttérében az irányadó (nem túlságosan részletes) tényállás szerint közügy sem volt fellelhető, a kifejezetten személyeskedő, becsmérő jelzők használatának alapja csupán a magánvádlóval készített korábbi riport volt.

A Kúria rámutat arra is, hogy a másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy az adott ügyben a valóság bizonyításának (Btk. 229. § (2) bekezdés) elrendelésére törvényi lehetőség nem volt, mivel a magánvád tárgyát képező tényközlésekkel kapcsolatban nem volt olyan köz- vagy jogos magánérdek, amely ezt indokolta volna.

A terhelt egyéb hivatkozásai (2/d. és 2/e. pontok) sem foghattak helyt. Egyrészt a polgári ügyben hozott bármilyen határozat a büntetőügyben eljáró bíróságot sem rendelkezése, sem indokolása körében nem köti, így nincs jelentősége, hogy esetleges személyiségvédelmi perben milyen ítélet született. Másrészt a magánvádló saját bejegyzéseinek hangneme szintén nem bír jelentőséggel, mivel az ügy tárgya nem ez, hanem a terhelt kijelentései voltak.

Mindezekre figyelemmel a terhelt bűnösségének megállapítására a rágalmazás vétségében folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségében a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően, azaz törvénytörés nélkül került sor. Az internetes közösségi oldalon (mint elektronikus hírközlési hálózaton) közzétett hozzászólás Btk. 459. § (1) bekezdés 22. pontban foglalt értelmező rendelkezés alapján minősül nagy nyilvánosság előtt elkövetettnek.

A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, s miután feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. március 3.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, dr. Tuba István s.k. előadó bíró, dr. Kiss Sándor s. k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő

Bné